

Jordbruksøkonomien på Vestlandet i 2018 – utvikling og driftsresultat

Hovudtendens

- Jordbruksinntekta til vestlandsbonden vart høgare enn landsgjennomsnittet i 2018
- Stor nedgang for storfekjøtt og for kombinert produksjon av mjølk og gris
- Nok eit godt år for frukt- og bærproduksjon

Vestlandsbonden oppnådde ei jordbruksinntekt, målt som løn til alt arbeid og rente på egenkapital per årsverk, på kr 299 600 i 2018. Det er ein nedgang på kr 2 700 frå året før. I gjennomsnitt for landet gjekk jordbruksinntekta ned med kr 35 900 og vart på kr 287 400 per årsverk. Jordbruksarealet for vestlandsbruka var i middel 307 dekar, 24 dekar meir enn i 2017.

Den store nedgangen i jordbruksinntekta for landet heng saman med tørken sist sommar. For bøndene på Vestlandet vart konsekvensane av tørken mindre, men det var ein stor auke i kostnader knytte til kjøp av grovfôr og kraftfôr. Dessutan auka erstatningane for avlingssvikt.

Dei bruka med minst areal fekk ein auke i jordbruksinntekta frå 2017 til 2018. Blant desse finn vi og bruka med fruktproduksjon som hadde gode år både i 2017 og 2018. Bruka med jordbruksareal større enn 100 dekar fekk ein nedgang i jordbruksinntekta samanlikna med året før. Høgare auke i kostnader enn inntekter forklarar denne utviklinga

Mjølkeproduksjon er basisen for landbruket på Vestlandet, og det er flest bruk i denne gruppa. Mjølkeprodusentane hadde ein nedgang i jordbruksinntekta si med 4 prosent frå 2017 til 2018, og fekk i gjennomsnitt kr 320 000 per årsverk i jordbruksinntekt. Omsett mjølk auka med 22 500 liter, medan mjølkeprisen gjekk ned 3 øre per liter. I alt auka mjølkeinntektene med 11 prosent. I 2018 leverte produsentane i denne gruppa 90 prosent av mjølkekvoten, 5 prosentpoeng mindre enn i 2017.

Omsett kjøtt auka med 13 prosent, men lågare prisar på storfekjøtt i tillegg til nedgang i verdien på dyr ved årsskiftet, førte til at inntektene frå kjøttproduksjon på mjølkeproduksjonsbruka gjekk ned. Det var stor investeringsvilje blant mjølkeproduksjonsbruka på Vestlandet i 2018, i gjennomsnitt var nettoinvesteringa kr 189 900, nesten kr 11 700 meir enn i 2017. Samla gjeld auka med 15 prosent og var i gjennomsnitt 3,7 mill. kr. Rentekostnaden auka med 11 prosent frå 2017 til 2018. Dei variable og faste kostandene auka med høvesvis 18 og 13 prosent.

Produksjonsomfanget på mjølkeproduksjonsbruka var på 28,5 årskyr, 1 årsku meir enn i 2017. Bruka omsette i gjennomsnitt 214 000 liter mjølk og 7 120 kg storfekjøtt (inkl. kukjøtt). Gjennomsnittleg jordbruksareal var 392 dekar. Arbeidsinnsatsen var litt over 2 årsverk à 1 845 timar. Dette var ein liten auke, samanlikna med året før.

Bruka med kombinert mjølkeproduksjon og sauehald oppnådde i 2018 ei jordbruksinntekt per årsverk som var kr 284 800, 6 prosent mindre enn i 2017. Omsett mjølk gjekk opp med 3 330 liter. Kjøttproduksjon på storfe auka med 9 prosent til 4 640 kg. Også omsett sau- og lammekjøtt gjekk opp samanlikna med fjoråret, til saman 5 prosent til 2 750 kg. Mjølkeprisen gjekk ned med 10 øre og vart kr 5,41 per liter. Prisane for storfekjøtt lammekjøtt, og sauekjøtt gjekk også ned med 2, 3 og 6 prosent. Inntektene frå husdyrhaldet gjekk opp med 3 prosent på desse bruka, medan tilskot og andre inntekter auka med heile 14 prosent. Totalt sett gjekk produksjonsinntektene opp med 8 prosent frå 2017. Dei samla kostnadene auka med 11 prosent. Likevel auka driftsoverskotet med 8 800.

**Utfyllande informasjon til pressemelding 5.12.2019:
Jordbruket på Vestlandet i 2018**

Bruka med kombinert mjølkeproduksjon og sauehald hadde stor investeringsvilje i 2018 med ei nettoinvestering på kr 231 800. Det er likevel ein nedgang på 23 300 samanlikna med året før. Det var særleg investeringar i driftsbygningar og maskinar som drog opp nettoinvesteringa. Samla gjeld var på 2,1 mill. kr, ein auke på 28 prosent frå året før.

Gjennomsnittleg jordbruksareal var 401 dekar. Bruka hadde 17 årskyr, ei årsku meir enn i 2017, og 96 vinterfôra sauer, 7 fleire enn i 2017. Arbeidsinnsatsen gjekk opp med 250 timar og var på 2.2 årsverk à 1845 timar per bruk. Større arbeidsinnsats, samt at rentekostnaden auka med 73 prosent, bidrog til at jordbruksinntekta gjekk ned frå 2017.

Bruka med kombinert mjølkeproduksjon og svinehald har hatt ein nedgang i jordbruksinntekta dei siste to åra. Frå 2017 til 2018, vart det ein nedgang på 32 prosent, og jordbruksinntekta utgjorde totalt kr 184 900. Frå 2016 til 2017 var nedgangen på 20 prosent. Medan kjøtproduksjonen gjekk ned i 2017, var det ein auke både for storfekjøt og svinekjøt i 2018. I alt vart det omsett 3 620 kg storfekjøt og 24 760 kg svinekjøt (inkl. purke- og råneslakt) i 2018, ei auke på høvesvis 9 og 5 prosent frå 2017. Talet på selde smågrisar gjekk opp med 2 prosent. Omsett mjølk auka med 5 prosent.

Prisen på mjølk auka, medan prisane på storfekjøt, svinekjøt og smågrisar gjekk ned. Inntekter frå livdyr storfe gjekk ned med heile 52 prosent. Totalt gjekk inntektene frå husdyrprodukt ned med 1 prosent på desse bruka. Tilskota og andre inntekter gjekk noko opp, slik at produksjonsinntektene i alt gjekk opp med 1 prosent frå 2017. Både variable og faste kostnader og gjeldsrenter auka. Som følgje av store investeringar i driftsbygningar, auka avskrivningane med heile 32 prosent. Arbeidsinnsatsen var uendra frå 2017. Saman med auke i avskrivningar og renteutgifter førte dette til nedgang i årsverksinntekta. I alt vart det arbeidd 1,9 årsverk på desse bruka i 2018. Bruka hadde eit produksjonsomfang på 255 dekar, 19 årskyr, 17 purker, 682 smågrisar for sal og 24 760 kg kjøt frå slaktegris. Det er berre sju bruk i denne gruppa, og endringar på enkeltbruk kan ha store utslag på resultata i denne gruppa.

Sauebruka på Vestlandet fekk ein auke i jordbruksinntekta i 2018. I gjennomsnitt vart jordbruksinntekta på kr 131 600 per årsverk, ein auke på 23 prosent frå 2017. Tal vinterfôra sauer auka med 9, medan omsett kjøt gjekk opp med 16 prosent. I gjennomsnitt gjekk prisen på lammekjøt opp med kr 0,31 per kg og prisen på sauekjøt gjekk ned med kr 3,63. Husdyrinntektene auka med 54 prosent medan samla tilskot auka med 12 prosent. Totalt gjekk produksjonsinntektene opp 22 prosent, Både faste- og variable kostnader auka med 16 prosent, men auken i produksjonsinntektene bidrog til at driftsoverskotet auka med 47 prosent samanlikna med 2017. Sjølv om arbeidsforbruket auka frå 1,1 til 1,3 årsverk, og renteutgiftene vart 17 prosent høgare enn året før, auka vederlaget med kr 25 000.

I 2018 omfatta driftsforma 30 bruk med i gjennomsnitt 145 vinterfôra sauer og 220 dekar jordbruksareal. Desse bruka har hatt relativt låge nettoinvesteringar gjennom fleire år. I 2018 var nettoinvesteringa på 38 300 per bruk.

Produksjon av storfekjøt, enten med ammekyr eller på innkjøpte kalvar, oppnådde ei jordbruksinntekt per årsverk på kr 75 700 i 2018, ein nedgang på 40 prosent. Det har vore store endringar i jordbruksinntekta frå år til år for desse bruka. Det vert stadig fleire bruk med denne driftsforma, men det er likevel få bruk i gruppa, og nye bruk eller endringar på enkeltbruk, kan gje store utslag for gruppa.

Det vart produsert 11 340 kg storfekjøt på desse bruka i 2018, 1 200 kg mindre enn i 2017. Prisen på storfekjøt gjekk ned kr 1,29, og totalt gjekk inntektene frå husdyrhaldet ned med 8 prosent. Det vart selt fleire livdyr frå desse bruka samanlikna med tidlegare år. Tilskota hadde ein liten auke, og totalt gjekk produksjonsinntektene ned med 5 prosent. Dei variable kostnadene auka, medan dei faste kostnadene gjekk ned. Arbeidsforbruket auka med 150 timar og renteutgiftene var 6 prosent lågare enn året før. Som følgje av auka arbeidsforbruk og lågare driftsoverskot gjekk jordbruksinntekta for desse bruka ned i 2018.

Det var 12 bruk i gruppa i 2018. I gjennomsnitt hadde dei 307 dekar jordbruksareal, 19 ammekyr, 25 kviger og oksar og ein arbeidsinnsats på 1,2 årsverk. Bruka med kjøtproduksjon hadde den lågaste jordbruksinntekta blant dei presenterte driftsformene på Vestlandet i 2018.

Frukt- og bærproduksjon er den driftsforma som har hatt størst variasjon i jordbruksinntekta mellom år. 2018 vart eit godt fruktår, og sjølv om desse bruka også hadde eit godt år i 2017, auka jordbruksinntekta med 21 prosent frå 2017 til 2018, og vart kr 446 400 per årsverk. Frukt- og bærproduksjon vart dermed den driftsforma som oppnådde høgast jordbruksinntekt på Vestlandet også dette året. Det var god avling av pære og morellar, men også for dei andre fruktslaga vart avlingane brukbare. Med unnatak av pærer, var det ein liten nedgang i prisane for både frukt og bær. Produksjonsinntektene auka med 17 prosent, medan dei variable kostandene gjekk ned tilsvarande. Dei faste kostnadene auka samanlikna med året før. Arbeidsforbruket vart uforandra, og difor vart det ei relativt stor auke i årsverksinntekta. Arbeidsinnsatsen var på 1,7 årsverk per bruk. Det er 19 produsentar i denne gruppa, og i gjennomsnitt hadde dei eit jordbruksareal på 60 dekar.

Nettoinvesteringane på vestlandsbruka låg noko lågare enn landsgjennomsnittet i 2018. I gjennomsnitt investerte vestlandsbøndene for kr 159 600, medan nettoinvesteringane for landet var på kr 203 000. Nettoinvesteringane på Vestlandet auka med kr 59 200 frå året før. Samla gjeld auka med 20 prosent for vestlandsbonden, og var på 3,0 mill. kr i middel per bruk. Rentekostnadene auka med 16 prosent.

Driftsgranskingane viser at driftsoverskotet frå jordbruket på Vestlandet utgjorde 43 prosent av dei samla inntektene til familien i 2018, 1 prosentpoeng lågare enn i 2017. Lønsinntekt utgjorde 41 prosent. Skogbruk og tilleggsnæring med utgangspunkt i ressursane på bruket utgjorde høvesvis 1 prosent og 5 prosent. Resten av dei samla inntektene er anna næring, pensjonar, sjukeløn og kapitalinntekter.

Maksimalt jordbruksfrådrag var kr 166 400 i 2018. Dette har vore uendra dei siste åra. Tek ein omsyn til inntektsverknad av jordbruksfrådraget, vert den skattekorrigerte jordbruksinntekta i 2018 kr 328 100 i gjennomsnitt per årsverk for bruka frå Vestlandet. I alt utgjør inntektsverknaden av jordbruksfrådraget kr 28 500 per årsverk, ein nedgang på kr 2 100. Nedgang i inntektsverknad per årsverk frå 2017 skuldast lågare skatteprosent på allmenn inntekt. Det er ikkje teke omsyn til inntektsverknaden av jordbruksfrådraget i dei andre resultatmåla som er presenterte frå driftsgranskingane.

Jordbruksinntekt er definert som løn til alt arbeid og rente på eigenkapitalen per årsverk, og varierer mellom ulike produksjonar og storleik på bruka.

Skattefordel for bønder er skattelette i form av eit ekstra jordbruksfrådrag i allmenn inntekt. Det blir rekna ein inntektsverknad av skatteletten tilsvarande den inntekta ein må ha for å oppnå same kjøpekraft som skatteletten genererer.

Driftsgranskingane i jordbruket var for 2018 basert på eit tilfeldig og representativt utval av 916 bruk over heile landet. I alt omfattar granskinga 180 bruk frå Vestlandet; 59 i Hordaland, 62 i Sogn og Fjordane og 59 i Møre og Romsdal. Alle dei presenterte resultatane er middeltal frå grupper av bruk. Det er stor spreiding i materialet, noko som ikkje kjem fram her. Middeltala for dei 180 bruka gjev likevel ein god peikepinn på korleis den økonomiske utviklinga for jordbruket på Vestlandet har vore.

For fleire opplysningar, kontakt NIBIO Bergen ved:

Rådgjevar Marius Berger, 941 49 336,
eller rådgjevar Signe Kårstad, 997 60 083

E-post: bergen@nibio.no

Internett: www.nibio.no

**Utfyllende informasjon til pressemelding 5.12.2019:
Jordbruket på Vestlandet i 2018**

Samla oversikt for 2018

	Tal bruk	Gj.areal dekar	Driftsoverskot per bruk		Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk		Skattekorrigert vederlag per årsverk	
			2017	2018	2017	2018	2017	2018
Vestlandet, alle	180		441 000	458 800	302 300	299 600	332 600	328 100
Bruk < 50 dekar	7	27	319 100	384 700	357 500	423 300	396 600	466 200
« 50 - 100 dekar	16	73	380 500	497 600	335 900	394 200	363 500	417 200
« 100-200 dekar	34	148	315 300	300 200	255 800	250 100	288 900	284 900
« 200-300 dekar	46	246	350 000	335 100	251 600	244 200	282 200	271 600
« 300-500 dekar	51	374	498 800	484 600	308 200	293 000	341 100	322 400
> 500 daa	26	712	842 400	830 700	368 600	349 900	393 500	374 500
Mjølkeproduksjon	79	392	586 300	569 100	334 000	320 000	364 300	348 300
Mjølk/sauehald	15	401	502 800	511 700	303 700	284 800	333 600	311 300
Mjølk/svinehald	7	255	397 300	249 400	270 700	184 900	304 100	208 000
Kjøttproduksjon, storfe	12	307	95 400	53 300	126 600	75 700	153 100	102 000
Sauehald	30	230	93 900	138 300	106 700	131 600	138 400	149 800
Frukt og bær	19	60	466 300	605 400	367 900	446 400	397 200	476 200
Mjølk Hordaland	18	365	529 100	484 700	322 600	306 200	351 900	338 100
Mjølk Sogn og Fjordane	21	314	457 400	541 000	281 100	306 000	313 500	336 100
Mjølk Møre og Romsdal	40	445	665 100	621 700	358 300	330 400	388 100	357 000

Alle beløpa i tabellen er oppgjevne i nominelle kroner.

Jordbruksinntekt per årsverk er definert som løn til alt arbeid og til rente på egenkapitalen

Jordbruksinntekt per årsverk à 1845 timar for Vestlandet og landet i perioden 2009–2018

Utvikling i jordbruksinntekt

